

// Філософсько-світоглядні та культурологічні контексти неперервної освіти: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 12-13 квітня 2019 р., м. Дніпро, КЗВО «ДАНО» ДОР». /Наук. ред. О.Є. Висоцька. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2019. – 390. – С. 285–287.

Пентилюк Марія Іванівна,
доктор педагогічних наук,
професор кафедри мовознавства
Херсонського державного університету
Гайдаєнко Ірина Василівна,
кандидат філологічних наук,
доцент, завідувач кафедри мовознавства
Херсонського державного університету

ЗАВДАННЯ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА В КОНТЕКСТІ СТАНДАРТИЗОВАНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Закон Державний стандарт мовної освіти й Загальноєвропейські України про освіту, Державний стандарт мовної освіти й Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти, розроблені Радою Європи. Адже мовна освіта сьогодні, за словами великого педагога В.О.Сухомлинського, – віконечко, через яке дитина бачить світ, великий і широкий.

У розрізі цих документів завдання перед учителем-словесником досить багатогранні і багатовекторні: що учні можуть робити з мовою? Що їм необхідно для того, щоб бути здатними використовувати мову для досягнення поставлених ними цілей? Що стимулює їх бажання вчитися? Якими знаннями, вміннями і досвідом володіють їхні учителі? Як вони забезпечені підручниками, словниками, довідниками, комп'ютерною технікою тощо?

Найголовніше завдання, незалежно, чи діти вивчають українську мову як рідну, чи тільки як державну, виховати національно – суспільно свідому людину, громадянина України. Звичайно, першорядну роль у цьому процесі відіграє українська мова як державна, бо вона охоплює увесь загал учнівської молоді різного етнічного походження. Адже сама мова включає єдність держави. Державною мовою, як відомо, буває мова

корінного населення країни, а в Україні ще й діє Конституція, 10 стаття якої утворює державність української мови.

Для більшої частини учнівства українська мова є рідною, яку треба вчити, любити, берегти і розвивати. Рідною мовою прийнято вважати мову своєї нації, мову предків, бо саме вона пов'язує людину з її народом, з попередніми поколіннями, їхнім духовним надбанням.

Ось у таких умовах і на такій методологічній основі реалізується Стандарт освітніх галузей, і насамперед галузь “Мови і літератури”.

Основні напрями стандартизації мовної освіти в Україні – гуманістичний, особистісний, українознавчий, культурологічний та інші, що і визначило її цілі. Головною метою мовної освіти є формування комунікативної компетенції тих, хто вивчає мову. Отже, навчання рідної (державної) мови полягає у формуванні такої особистості, яка досконало володітиме навичками спілкування у будь-якому людському середовищі за різних обставин. В ідеалі це має бути особистість, яка не тільки знає мову, але вільно і легко користується нею в діалогічному і монологічному мовленні, любить свою рідну мову і з повагою ставиться до інших мов та їх носіїв. Це має бути комунікативно компетентна особистість, здатна критично оцінювати дійсність, свої та чужі вчинки, приймати виважені рішення.

Мовна освіта передбачає низку цілей, що забезпечать всебічний інтелектуальний, культурний, соціальний розвиток особистості. Серед них такі: 1) формувати особистість, здатну засвоювати на базі рідної інші мови, щоб у майбутньому вона могла легко влитися в європейське і світове співтовариство; 2) виховувати терпимість і взаємоповагу до різних думок співрозмовників; 3) дбати про подальший розвиток рідної мови і рідної культури; 4) формувати в учнів почуття громадянськості через рідномовні обов'язки, престиж української мови тощо.

Мета сучасного вчителя полягає у створенні умов для розвитку національно свідомої, духовно багатой мовної особистості, яка володіє виражальними засобами рідної (державної) мови, уміє орієнтуватися в потоці різноманітної інформації і спроможна вільно, у неповторній мовній формі виражати власну позицію патріота і громадянина щодо певних життєвих явищ, самостійно визначати цілі самонавчання, самовиховання й саморозвитку, добирати відповідні для досягнення мети засоби і способи навчання.

Цьому підпорядковується зміст мовної освіти, який і передбачає ознайомлення учнів з багатством виражальних засобів української мови, засвоєння основних законів її розвитку і функціонування в мовленні.

Освітня галузь Стандарту “Мови і літератури” у плані мовної освіти включає чотири наскрізні змістові лінії: мовленнєву, мовну, соціокультурну і діяльну сну (стратегічну). Кожна з цих ліній має свої завдання, зміст і шляхи реалізації, розрахованої на 12-річну середню школу.

Сучасна мовна і літературна освіта потребує навчання на основі мовленнєвої діяльності, усі компоненти якої відбиті у шкільних програмах з мови і літератури. Основи цієї діяльності закладаються на уроках мови: усне, писемне мовлення; монолог, дія(полі)лог; а головне – аудіювання, говоріння, читання і письмо. Усе це вимагає удосконалення технологій навчання і методичного його забезпечення.

Щодо технологій навчання, то вчені та вчителі постійно перебувають у пошуках нових форм і засобів навчання, іде перегляд існуючих методів і застосування їх у нових умовах – на порядку дня модульна система навчання, комп’ютерне навчання мови і літератури, використання різних інтерактивних форм роботи, текстова основа уроку тощо. Сказане свідчить, що необхідна ґрунтовна перебудова методики навчання у середній, вищій школі. Адже сучасний і майбутній учитель повинен

оволодіти новими технологіями і під час навчання в університеті, і в практичній діяльності.

Завдання перед сучасним учителем складні й перспективні. Виконати їх можна, лише добре орієнтуючись у вимогах держави, суспільства до гуманітарної (мовної і літературної) освіти, знаючи стан викладання цих предметів у школі і впроваджуючи нові технології у практику вищої школи при викладанні мовознавчих і літературознавчих курсів, а також усього комплексу соціальних і психолого-педагогічних дисциплін. Стандарт мовної освіти в середній школі вимагає від учених і вчителів активізації своєї діяльності для того, щоб успішно його реалізувати в Україні.

Список використаних джерел:

1. Державний стандарт базової і повної середньої освіти //інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ: Педагогічна преса, 2012. – с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з питань мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К.: Ленвіт, 2003. – 261с.
3. Пентилюк М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : Збірник статей – К.: Ленвіт, 2011. – 256с.

ЗАЯВКА

Прошу включити в програму та у збірник матеріалів конференції доповідь: **Завдання сучасного вчителя-словесника в контексті стандартизованої освіти в Україні**

Прізвище, ім'я, по батькові: Пентиліук Марія Іванівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: доктор педагогічних наук, професор кафедри мовознавства Херсонського державного університету

Місце роботи: Херсонський державний університет, кафедра мовознавства

Поштова адреса, номер відділення Нової пошти, моб. телефон м.Херсон, відділення Нової пошти № 6, тел. 0508637746

Електронна адреса: MRevenuk@ksu.ks.ua , gaydaenko1966@gmail.com

Назва секції: **Формування**

Тема доповіді (статті): **Завдання сучасного вчителя-словесника в контексті стандартизованої освіти в Україні**

Форма участі у конференції: заочна

Потреба у сертифікаті: потрібен ,українською

ЗАЯВКА

Прошу включити в програму та у збірник матеріалів конференції доповідь: **Завдання сучасного вчителя-словесника в контексті стандартизованої освіти в Україні**

Прізвище, ім'я, по батькові: Гайдаєнко Ірина Василівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри мовознавства Херсонського державного університету

Місце роботи: Херсонський державний університет, кафедра мовознавства

Поштова адреса, номер відділення Нової пошти, моб. телефон м.Херсон, відділення Нової пошти № 6, тел. 0506645557

Електронна адреса MRevenuk@ksu.ks.ua , gaydaenko1966@gmail.com

Назва секції: **Формування**

Тема доповіді (статті): **Завдання сучасного вчителя-словесника в контексті стандартизованої освіти в Україні**

Форма участі у конференції: заочна

Потреба у сертифікаті: потрібен ,українською